HOGYAN HASZNÁLJÁK AZ ANGOLBAN?

RELATIVE CLAUSES
VONATKOZÓI NÉVMÁSOK

Szalai Nóra
5perc Angol magazin

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

Nézzük is meg először, hogy mit jelent a CLAUSE szó: azt jelenti, hogy mellékmondat. A RELATIVE CLAUSE típusú mondatoknak az a lényege, hogy a beszélő a mondatban visszautal valakire vagy valamire (magyarul ezek az AKI, AMI, AMELY, stb vonatkozó névmások).

WHO
Elsőként tanuljuk meg a WHO vonatkozó névmás használatát! Lássunk egy példát rögtön:

The girl WHO lives next door is my friend. – A lány, AKI a szomszédban lakik a barátom. Ebben a mondatban a '… who lives next door.' mellékmondatból derül ki, hogy melyik lányra is gondol a beszél? (arra, AKI a szomszédban lakik).

The school proviedes free internet connection for students WHO use laptops. – Az iskola ingyenes interent kapcsolatot biztosít azoknak a hallgatóknak, AKIK laptopot használnak.

Ebben a mondatban is hasonló a helyzet: a '… who use laptops." mellékmondat mondja el, hogy az iskola kiknek biztosít ingyenes netet =azoknak, AKIK laptopot használnak.)

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

A WHO, tehát az AKI vonatkozó névmás értelemszerűen csakis emberekre vonatkozhat.

További példák:

A doctor is someone WHO cures ill people. – Az orvos valaki, AKI beteg embereket gyógyít.

What was the name of the teacher WHO taught you history at secondary school? – Mi volt a neve annak a tanárnak, AKI történelmet tanított neked a középiskolában.

Anyone WHO wants to take part in the competition must fill in a form. – Bárki, AKI részt akar venni a versenyen, ki kell töltenie egy űrlapot.

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

WHO és THAT

A WHO vonatkozói névmás helyett lehet használni a THAT-et is, azonban nem minden esetben.

HA a WHO által bevezetett mondat nem a mondat fő információjának a része, hanem egy egyébként nyelvtanilag önmagában is helyes és kompett mondathoz fűz egy extra információt, akkor NEM LEHET THAT-et használni, csak WHO-t. Ennek a mondattípusnak lesz majd a neve a NON-IDENTIFYING, azaz bővítő vonatkozói mellékmondat.

Ebben az esetben a WHO az előtte álló főnévről egy többlet információt ad, és mindig vesszők között áll az általa bevezetett mellékmondat. Ha ezt a többlet információt kihagynánk a mondatból, akkor a főmondat önmagában és értelmes és helyes lenne.

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

My friend Mary, who is an excellent cook, works as a doctor at the local hospital. – A barátom Mary, aki egy kitűnő szakács, a helyi kórházban dolgozik.

Láthatod, hogy a vesszőkkel elkülönített mellékmondat akár ki is maradhatna a mondatból, mert a lényeg az, hogy Mary orvos a helyi kórházban, és az, hogy ő egyébként kitűnő szakács, csak egy plusz információ!

Na, ebben az esetben nem lehet a WHO helyett THAT vonatkozó névmást használni, csak akkor, ha a WHO-val bevezetett mellékmondat a f? információ részét közli.

The girl WHO/THAT lives next door is my friend. – mondat típusát tekintve IDENTIFYING, azaz szűkítő vonatkozói mellékmondat, mert a WHO nem egy extra információt közöl, hanem leszűkíti a kört, és konkretizálja, hogy melyik lány a barátom (az, AKI a szomszédban lakik). Ebben az esetben a WHO vagy a THAT vessző nélkül kerül a mondatba, és pontosan azonosítja azt a személyt (vagy személyeket), akire (akikre) gondol a beszélő.

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

Eddig az alanyesetről beszéltünk, tehát arról, amikor magyarul az AKI/AKIK vonatkozó névmásokat használjuk attól függ?en, hogy egyes vagy többes számról van-e szó. (Angolul minden számban WHO névmást használunk, de WHO követ? igét természetesen egyeztetni kell az alany számával.)

Most pedig nézzük meg, hogy mi a helyzet a tárgyesettel, tehát amikor magyarul az AKIT/AKIKET névmásokat használjuk!

The boy who I saw on the beach is my collegue. – A fiú, akit a strandon láttam a kollégám.

Láthatod, hogy a vonatkozó névmás angolul ugyanaz marad tárgyesetben is, tehát WHO. Azonban a használatára vonatkozó szabályok eltérnek az alanyesettől. Tárgyesetben akár ki is hagyhatod a névmást, tehát a WHO-t a mondatból, úgy is helyes (sőt nagyon gyakori!).

Tehát:
The boy I saw on the beach is my collegue. – A fiú, akit a strandon láttam a kollégám.

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

Tárgyesetben a WHO helyett használhatod a WHOM vonatkozó névmást is, azonban ez nagyon ritka, élőszóban a WHO-t használják, vagy ahogy már említettem semmit. Tehát tárgyesetben a három lehetséges variáció:

The boy **who** I saw on the beach is my collegaue.
The boy **whom** I saw on the beach is my collegaue.
The boy I saw on the beach is my collegaue.

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

WHICH/THAT

Eddig az AKI/AKIK (AKIT/AKIKET) vonatkozó névmásokkal foglalkoztunk, most pedig nézzük meg azokat az eseteket, amikor nem személyekre, hanem dolgokra vonatkozik a névmás.
Ez utóbbi esetben a WHICH/THAT (AMI/AMIK/AMELY/AMELYEK) vonatkozó névmásokat kell használni. Nézzük meg egy-két példát, hogy könnyen megértsd a szabályokat:

I **like articles THAT/WHICH talk about true stories or other people's life.** – Azokat a cikkeket szeretem, AMIK/AMELYEK igaz történetekről vagy mások életéről szólnak.

Mary works for an agency THAT/WHICH sells foreign holidays. – Mary egy ügynökségnek dolgozik, AMI külföldi nyaralásokat értékesít.

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

Ahogy azt a példákban is láthattad, a WHICH vonatkozói névmás helyett lehet használni a THAT-et is, sőt ez utóbbinak a használata sokkal gyakoribb, azonban vannak olyan esetek, amikor csak a WHICH vonatkozó névmást használhatod.

Ha a a WHICH vonatkozó névmás az őt megelőzi főnévre vonatkozik, akkor nem tesszük elé vesszőt, és tetszés szerint akár THAT-et is használhatunk, ahogy azt a fenti példamondatokban is láthattad.

Ebben az esetben szűkítő, azaz IDENTIFYING mondatról van szó, és a vonatkozó névmás azt azonosítja, hogy pontosan mire/melyikre gondolunk az adott dologból. Ebben az esetben nem használunk vessz?t, és nem is hagyhatjuk ki a mondatból, mert nélküle értelmetlen lenne.

I like articles THAT/WHICH talk … – Azokat a cikkeket szeretem, amik/amelyek …. (szűkítő értelem: azokat, amik)
Mary works for an agency THAT/WHICH sells … – Mary egy olyan cégnek dolgozik, ami … (szűkítő értelem: olyan, ami)

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

Ha bővítő, azaz NON-IDENTIFYING mondatról van szó (tehát amikor a vonatkozó névmás egy extra információt közöl, de ennek elhagyásával a mondat értelmes és helyes maradna), akkor csak a WHICH névmást lehet használni, és elé vesszőt kell tenni.

We stayed at the Orient-Pacific Hotel, WHICH I found on the Internet. – Az Orient-Pacific Hotelben laktunk, AMIT az Interneten találtam.

Láthatod, hogy itt a WHICH által bevezetett mellékmondat egy plusz információt közöl, a mondat nélküle is helyes és értemes lenne.

Még egy példa:

The twins showed us some photos of the party, WHICH they enjoyed a lot. – Az ikrek mutattak pár képet a partiról, AMIT nagyon élveztek.

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

Még három nagyon fontos dologról kell beszélnünk.

Eddig az alanyesetről beszéltünk, tehát arról, amikor magyarul az AMI/AMELY/AMIK/AMELYEK vonatkozó névmásokat használjuk attól függően, hogy egyes vagy többes számról van-e szó. (Angolul minden számban WHICH/THAT névmást használunk, de az őket követő igét természetesen egyeztetni kell az alany számával.)

Most pedig nézzük meg, hogy mi a helyzet a tárgyesettel (IDENTIFYING mondatok esetében), tehát amikor magyarul az AMIT/AMIKET/AMELYET/AMELYEKET névmásokat használjuk!

I found the coat WHICH/THAT I lost in December. – Megtaláltam a kabátot, AMIT decemberben elhagytam.

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

Láthatod, hogy a vonatkozó névmás – akárcsak a WHO esetébe – angolul ugyanaz marad tárgyesetben is, tehát WHICH/THAT. A használatra vonatkozó szabályok megegyeznek a WHO-nál használt szabályokkal: tárgyesetben akár ki is hagyhatod a névmást, tehát a WHICH/THAT-et a mondatból, ami így is helyes lesz (az angolok minden esetben jobban szeretik ezt a „kihagyós" verziót).

Tehát:

I found the coat I lost in December. – Megtaláltam a kabátot, AMIT decemberben elhagytam.

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

A WHICH névmást (és csak is ezt, tehát a THAT-et nem!) használjuk abban az esetben, amikor a vonatkozó névmás az egész mondatra vonatkozik nem csak a főnévre. Ebben az esetben vesszővel választjuk el, ez is mutatja, hogy bővítő, azaz NON-IDENTIFYING mondatot vezet be. Ez a fajta mondat, egyfajta véleménynyilvánítás az előző mondatra vonatkoztatva.

Sammy passed his English test, WHICH didn't surprise me. – Sammy átment az angol vizsgán, AMI nem lepett meg engem.

We party was fun, which I didn't expect at all. – A party jó volt, AMIT nem vártam egyáltalán.

És végül, de nem utolsósorban nézzük meg, hogy mikor kell használni a WHAT-ot, mint vonatkozó névmást, mert sokan keverik a WHICH névmással és a THAT-tel is.

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

A WHICH névmást (és csak is ezt, tehát a THAT-et nem!) használjuk abban az esetben, amikor a vonatkozó névmás az egész mondatra vonatkozik nem csak a főnévre. Ebben az esetben vesszővel választjuk el, ez is mutatja, hogy bővítő, azaz NON-IDENTIFYING mondatot vezet be. Ez a fajta mondat, egyfajta véleménynyilvánítás az előző mondatra vonatkoztatva.

Sammy passed his English test, WHICH didn't surprise me. – Sammy átment az angol vizsgán, AMI nem lepett meg engem.

We party was fun, which I didn't expect at all. – A party jó volt, AMIT nem vártam egyáltalán.

És végül, de nem utolsósorban nézzük meg, hogy mikor kell használni a WHAT-ot, mint vonatkozó névmást, mert sokan keverik a WHICH névmással és a THAT-tel is.

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

Az első két leckében azokkal az esetekkel foglalkoztunk, amelyekben a vonatkozó névmások (alany és tárgyesetben) személyekre (aki, akik, akit, akiket, ami, amik, amit, amiket, amely, amelyek, amelyet, amelyeket). Azokat az eseteket még nem néztük meg, ahol nem tárgyeset és nem alanyeset van a mondatban, hanem a névmáshoz prepozíció kapcsolódik. Most vegyük ezeket sorra.

Nézzük először egy-két példát:
Do you know the book (WHICH/THAT) I was talking ABOUT yesterday? – Ismered a könyvet, AMIRŐL tegnap beszéltem?
The girl (WHO/THAT) I was looking FOR had left for Spain. – A lány, AKIT kerestem (look for) elutazott Spanyolosrszágba.
Do you know the man (WHO/THAT) Mary works with? – Ismered a férfit, AKIVEL Mary együtt dolgozik?

Láthatod, hogy míg magyarul a vonatkozó névmás és a prepozíció egy szóban valósul meg (amiről, akivel, stb.), és rögtön a vessző után jön, addig angolul – éppúgy, mint alany és tárgyesetben – a vonatkozó névmás oda jön, ahova eddig is, és a prepozíció az igét követi. Tehát nem kapcsolódik közvetlenül a névmáshoz!

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

Ezek a fent említett mondatok a a szűkítő, azaz IDENTIFYING típusú mondatokra vonatkoznak. Most pedig nézzük meg a bővítő, azaz NON-IDENTIFYING típusú mondatokat prepozíciós vonatkozó névmásokkal.

(Emlékezz, hogy a NON-IDENTIFYING mondatok a vonatkozó névmás bevezette „extra információ" kihagyásával is értelmesek, hiszen a vontakozó névmás bevezette mellékmondat a főmondat mondanivalójához teszt hozzá egy plusz információt.)

Megint csak nézzünk egy-két példát:

Mrs Smith, WITH WHOM I attended the meeting, is a very professional business woman. – Mrs Smith, AKIVEL részt vettem a megbeszélésen, nagyon profi üzletasszony.

Thanks God we took a GPS to Italy, WITHOUT WHICH we wouldn't have found our hotel. – Hála Istennek vittünk GPS-t Olaszországba, AMI NÉLKÜL nem találtuk volna meg a hotelt.

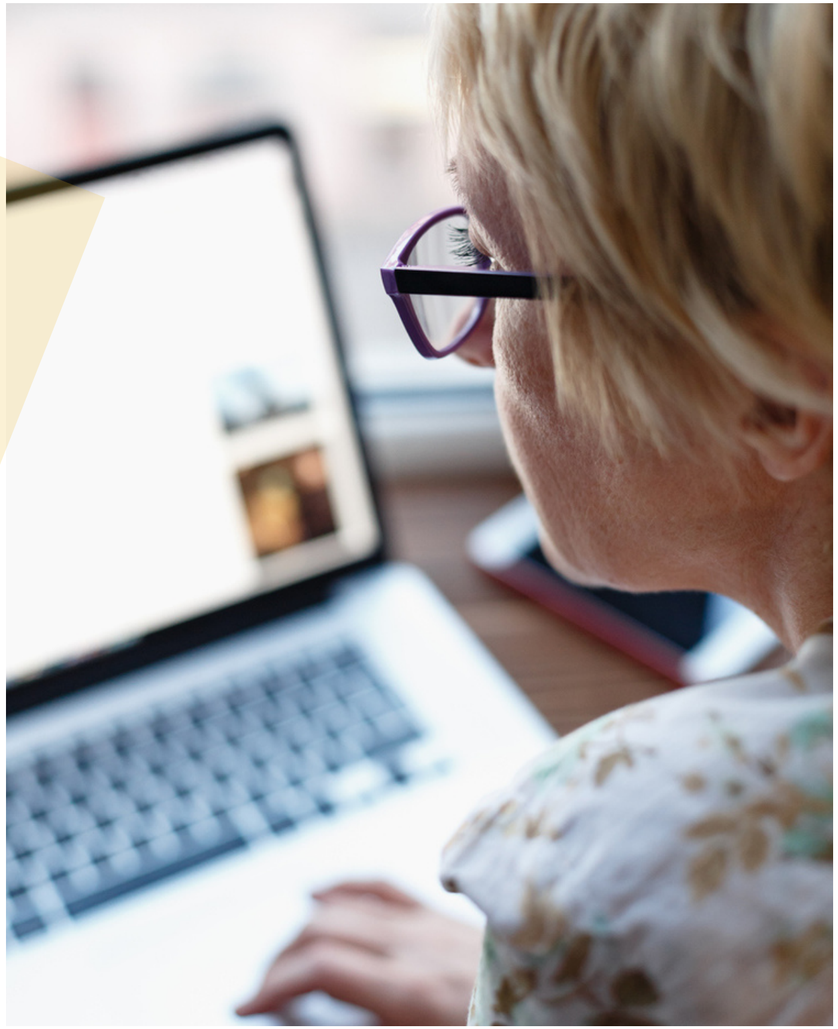

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

A példákból is láthatod, hogy a NON-IDENTIFYING típusú mondatokban össze lehet vonni a névmást és a prepozíciót, pl: to whom, with whom, about which, for which, stb.

Fontos megjegyezni, hogy személy esetén ezekben az esetekben nem WHO-t kell használni, hanem WHOM-ot! Nem élőlények esetén pedig a WHICH névmást kell alkalmazni ezekben az esetekben.

Annak ellenére, hogy ez nagyon szépen hangzik, és természetesen tökéletesen helyes is, a beszélt nyelv a NON-IDENTIFYING mondatok esetében is szívesebben alkalmazza az IDENTIFYING mondatoknál alkalmazandó szétszedős verziót a névmás kihagyásával. Tehát így (az előző mondatokkal élve):

Mrs Smith, WHO I attended the meeting WITH, is a very professional business woman. – Mrs Smith, AKIVEL részt vettem a megbeszélésen, nagyon profi üzletasszony.

Thanks God we took a GPS to Italy, WHICH we wouldn't have found our hotel WITHOUT. – Hála Istennek vittünk GPS-t Olaszországba, AMI NÉLKÜL nem találtuk volna meg a hotelt.

MIKOR HASZNÁLJUK A VONATKOZÓI NÉVMÁSOKAT?

Most már minden lehetséges esettel megismerkedtünk, ami személyre és dologra vonatkozik, már csak két vonatkozó névmás van, amit meg kell tanulnunk:

WHOSE

A WHOSE jelentése, AKINEK A ..., tehát azokban az esetekben használjuk, amikor valakinek a valamijéről van szól. Nézzün rögtön egy-két példát:

I met your friend WHOSE father is a famous actor. – Találkoztam a barátoddal, AKINEK AZ apja híres színész.

The tourist WHOSE suitcases were stolen had to buy some new clothes. – A turisták, AKIKNEK A bőröndjeit ellopták, kellet, hogy vegyenek pár ruhát.

WHERE
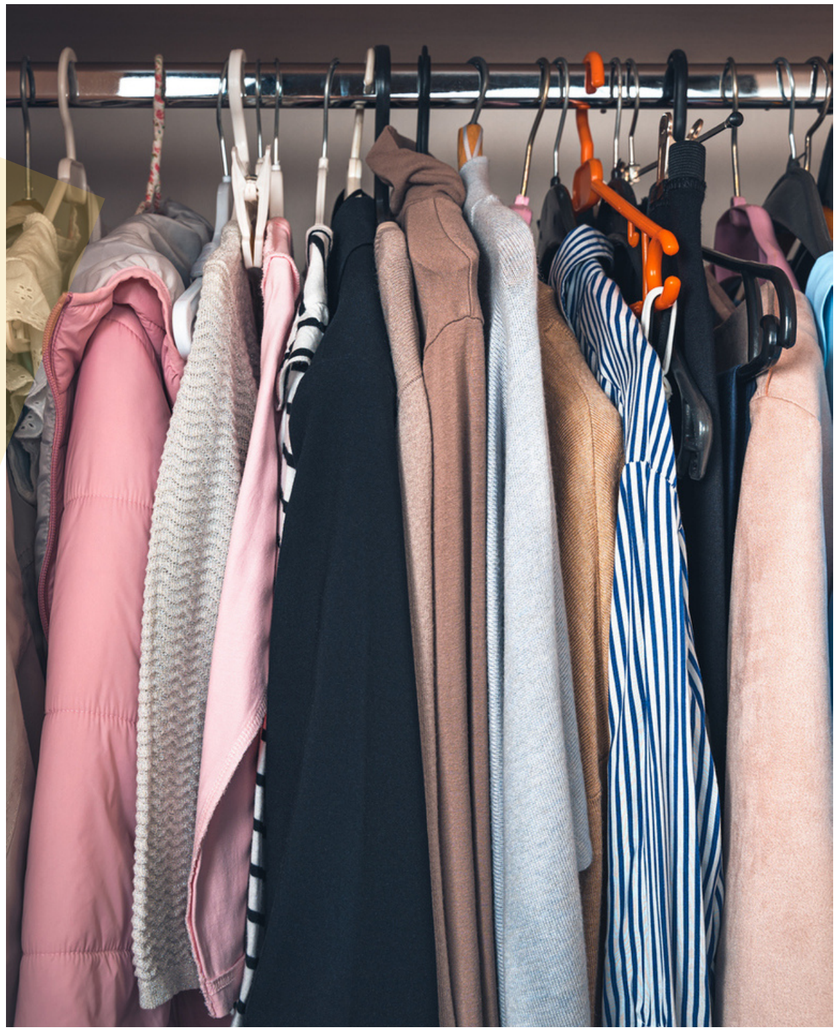
Jelentése AHOL, és akkor használjuk, amikor helyekről beszélünk.
The hotel WHERE we stayed was very comfortable and clean. – A hotel, AHOL megszálltunk nagyon kényelmes és tiszta volt.